

Результати опитування керівників підприємств Сумської області щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2025 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Сумської області в II кварталі 2025 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Сумської області** у II кварталі 2025 року свідчать, що, ураховуючи війну, високі ціни на енергоносії та брак кваліфікованих працівників, респонденти очікували зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні в наступні 12 місяців, а також послабили оцінки перспектив розвитку своїх підприємств. Очікувалося повільніше зростання цін. Девальваційні очікування залишалися високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікували:

- скорочення виробництва товарів та послуг в Україні нижчими темпами: баланс відповідей – «мінус» 9.1% (у попередньому кварталі – «мінус» 18.2%) (графік 1), у цілому по Україні – 9.2%;
- повільніше зростання цін на товари та послуги: 50.0% респондентів очікували, що інфляція перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 58.4%. Головними чинниками інфляції респонденти називали воєнні дії (відмітили 91.7%), витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- девальвацію національної валюти високими темпами: знецінення гривні відносно долара США очікували 100.0% респондентів (як у попередньому кварталі), у цілому по Україні – 83.4%;
- погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств: баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у попередньому кварталі – 0.0%) (таблиця), у цілому по Україні – 2.4%;
- зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції / послуг: баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 16.7%). Одночасно респонденти очікували збільшення обсягів реалізації продукції / послуг на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 25.0% (у I кварталі 2025 року – «мінус» 20.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.5% та 9.4% відповідно;
- зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт: баланс відповідей – «мінус» 10.0% (як у попередньому кварталі). Водночас респонденти очікували зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 27.3% (у I кварталі 2025 року – 0.0%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 0.7% та 7.8% відповідно;
- незмінну кількість працівників на своїх підприємствах: баланс відповідей – 0.0% (як у I кварталі 2025 року) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 4.4%;
- нижчі темпи зростання цін як на товари / послуги, що купують підприємства, так і на товари та послуги власного виробництва: баланси відповідей – 75.0% та 50.0% відповідно (у попередньому кварталі – 91.7% та 58.3% відповідно) (графік 6). Очікувалося, що на зміну рівня цін на товари / послуги власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали, проблеми з логістикою, курс гривні до іноземних валют та вартість трудових ресурсів (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- уповільнення зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника: баланси відповідей – 45.5% та 25.0% відповідно (у I кварталі 2025 року – 72.7% та 36.4% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називали воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії та брак кваліфікованих працівників. Вище, ніж у попередньому кварталі, респонденти оцінили вплив недостатнього попиту та занадто високих цін на сировину та матеріали (графік 5).

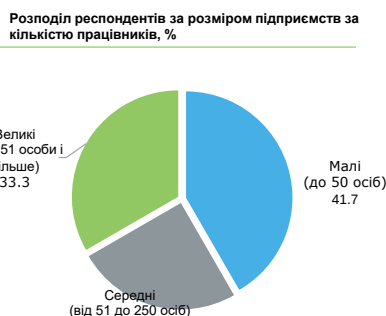
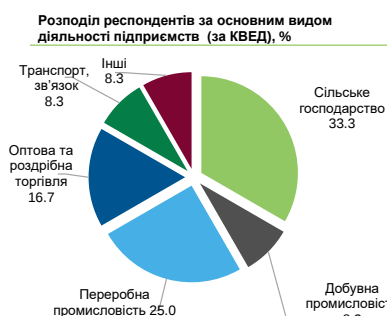
Респонденти послабили очікування зростання потреб у запозичених коштах найближчим часом. Респонденти, які планували брати банківські кредити (їх частка знизилася до 25.0%), обирали запозичення виключно в національній валюті (графік 8). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання та значні коливання курсу гривні до іноземних валют – головні стримуючі чинники залучення кредитних ресурсів (графік 9).

91.7% респондентів області зазначили, що не мали проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 96.2%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

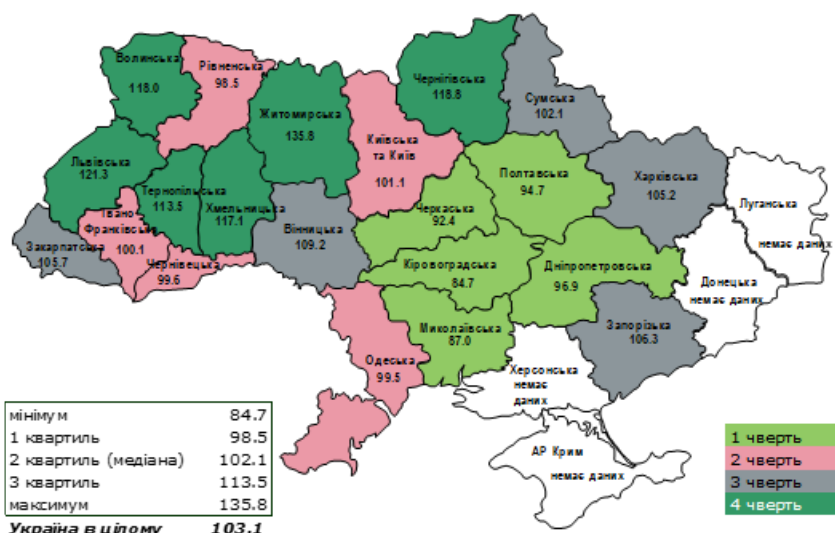
- поточний фінансово-економічний стан підприємств оцінювався як поганий: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (як у I кварталі 2025 року), у цілому по Україні – «мінус» 5.3%;
- рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився й оцінювався як нижчий, ніж нормальний: баланс відповідей – «мінус» 12.5% (у попередньому кварталі – 11.1%);
- підприємства області були спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних виробничих потужностей: баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 0.0%).

Паспорт вибірки^{1, 2}

- період проведення – 30 квітня – 26 травня 2025 року;
- опитано всього 12 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Сумської області щодо ділової активності (за складовими)

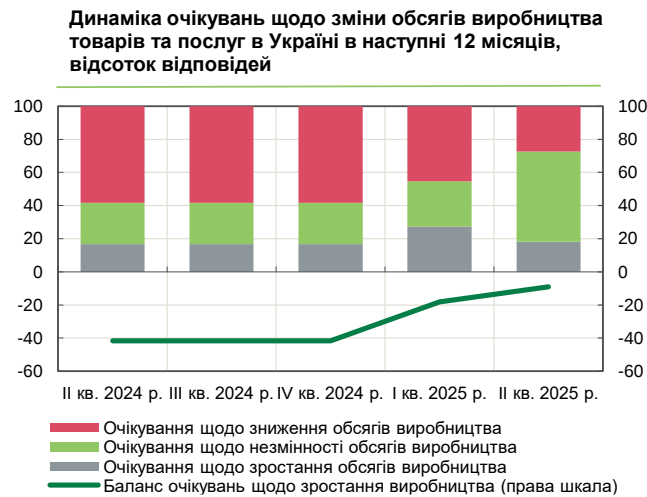
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2024 р.	III кв. 2024 р.	IV кв. 2024 р.	I кв. 2025 р.	II кв. 2025 р.
фінансово-економічного стану	-23.1	-15.4	15.4	0.0	-25.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-38.5	-23.1	0.0	16.7	18.2
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-20.0	-40.0	-16.7	-10.0	-10.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-10.0	-40.0	0.0	0.0	27.3
кількості працівників	-23.1	-30.8	-7.7	0.0	0.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

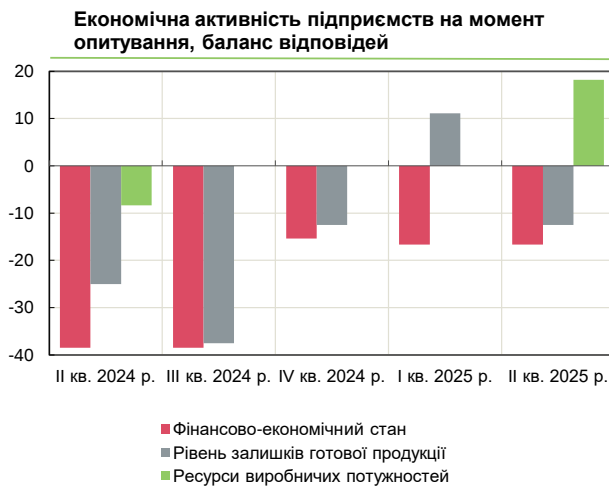
Графік 1

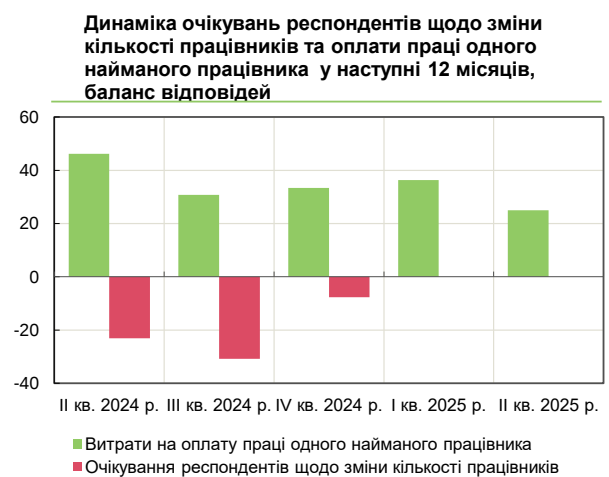
Графік 2

Графік 3

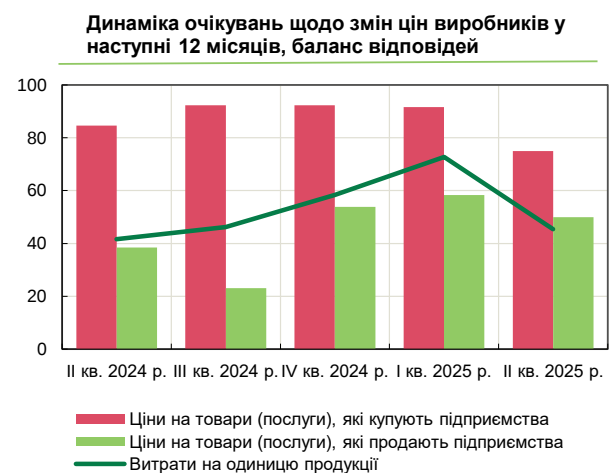
Графік 4

Графік 5

Графік 6

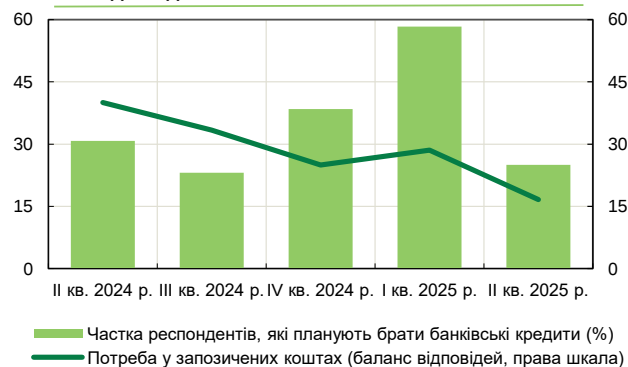
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

